

Muhu valla arengukava 2019-2030 ja tegevuskava eelnõu avaliku arutelu

protokoll

Hellamaa Külakeskuses 01.08.2019

Algus: 17.05

Lõpp: 18.32

Juhatas: Annika Auväärt

Protokollis: Pille Tamm

Osalesid: osalejate nimekiri lisatud protokollile

Raido Liitmäe: Arengukava on üldplaneeringu kõrval üks tähtsamaid dokumente, mis sisaldab 10-11 aasta plaane. Täpsemad tegevused pannakse paika juba eelarvestrateegias. Arengukava koostamisega on töötanud nii volikogu komisjonid kui vallavalitsus. Arengukava vaadatakse igal aastal üle.

Tänane avalik arutelu lindistatakse protokollile tarbeks.

Annika Auväärt: Annan põgusa ülevaate arengukava koostamisest ja ülesehitusest.

Praegu kehtiv Muhi valla arengukava on pikendatud 2022 aastani. Iga-aastaselt on seda korrigeeritud ja täiendatud. Uus arengukava on kirjutatud küllaltki üldistavalt, et see nii kiiresti ei aeguks. Samas on silmas peetud, et mõte jääks püsima ja sellega oleks võimalik siduda vajalikke tegevusi.

Arengukava koostamine on kestnud poolteist aastat. Eelnõu on läbinud volikogus esimese lugemise. Arengukava koostamiseks on moodustatud 14-liikmeline juhtrühm. Lisaks on materjalidega töötanud kõik volikogu komisjonid (v.a. revisjonikomisjon).

Arengukava annab ülevaate hetkeolukorrast, sätestab valla üldise arenguvisioni ning paneb valdkonniti paika strateegilised eesmärgid. Arengukava on aluseks eelarve koostamisel, kohustuste võtmisel, investeeringute tegemisel jne.

Vision aastaks 2030 on, et Muhi on iseseisev ja haldussuutlik saarvald, kus on elujõuline, kasvav ja jätkusuutlik kogukond ning on tagatud kõik vajalikud teenused. Soodne ettevõtluskeskkond pakub võimalusi erinevate ettevõtete loomiseks ja töökohtade tekkeks. Muhus on jätkuvalt kaunis, turvaline, loodussõbralik ja pärandkultuuri väärtustav keskkond.

Võrreldes praegu kehtiva arengukavaga on koostatavas arengukavas jõulisemalt välja toodud valdkondliku eesmärgina elukeskkonna arendamine. Sõnastatud on peamised mõtted kuidas tagada, et elanikkond ei väheneks ja siin oleks hea elada. Arengukava lisana on esitatud tegevuskava.

20.06.2019. a toimus volikogus arengukava esimene lugemine. Avalik väljapanek toimus 01.-31. juuli. 31. juuli oli ka tähtajaks ettepanekute esitamisele. Tähtaegselt laekus ettepanekuid kuult isikult. Täna laekusid veel ettepanekud ühelt isikult, kuid neid ei saa me hetkel kommenteerida, kuna vallavalitsus kujundas oma seisukohad täna hommikul toimunud istungil ja antud ettepanekute osas seda tehtud ei ole.

See oleks lühidalt koostamisest ja ülesehitusest kõik, kas on küsimusi?

Kristjan Sisa: Arengukava kirjeldavas osas polnud haridusvaldkonda eraldi välja toodud. Hilisemalt on. Seda peaks täpsustama.

Annika Auväärt: Arengukava peatükis 1.2 (lk 10-16) on välja toodud haridust ja noorsootööd puudutav. Slaididel toodud loetelus on seadusest tulenev sõnastus. Haridus käib ilmselt sotsiaalvaldkonna alla. Lisaks valla üldisele arengukavale peavad ka haridusasutused koostama oma arengukavad.

Kui rohkem küsimusi pole, siis võtaks järgmisena ette laekunud ettepanekud ja vallavalitsuse tänasel istungil kujundatud seisukohad.

Avalikustamine sattus veidi halvale ajale, mil on puhkuste periood, kuid seetõttu pikendasime avaliku väljapaneku kestust kuule ajale (seadus näeb ette 14 päeva).

I. L. juhtis tähelepanu, et arengukavas kasutatud väljend „muinsuskaitse all“ pole kõige korrektsem kasutada ja samuti täpsustas, et pärandkultuuri objektide hulka ei kuulu riikliku kaitse all olevad objektid. Lähtuvalt ettepanekust edastasime arengukava ka Keidi Saksale Muinsuskaitseametist, kes esitas omapoolsed sõnastusettepanekud. Vallavalitsus nõustus ettepanekutega ja parandused viiakse sisse.

I.L. tegi ettepaneku täiendada teksti ka infoga, et ainulaadseid ja olulisi objekte on võimalik pärandkultuuriobjektidena juurde lisada.

Pille Tamm: Pärandkultuuriobjektidest teavitamise soovitus peaks toimuma teiste kanalite kaudu ja selle kandmine arengukava seletuskirja ei ole asjakohane.

Annika Auväärt: P. K. juhtis tähelepanu, et puuduvad avalikult kasutatavad slipikohad ja tegi ettepaneku arendada välja Tammiootsa ja Vahtna puhkealad, pidades silmas nii kalastajate kui ka rannapuhkajate huve.

Antud põhimõtte on sees nii arengukavas kui tegevuskavas. Vallal on kavas need eesmärgid läbi detailplaneeringute koostamise saavutada. Hetkel on detailplaneeringute menetlus lõpetatud, kuid kindlasti pöörduakse nende juurde tagasi. Tegevuskava punkti 24.2. täiendatakse „...ja puhkealade...“.

E.A. juhtis tähelepanu, et arengukavas viidatakse Kesselaiul asuvale RMK matkarajale, kuid RMK sõnul ei opereeri ega hoolda nemad enam antud rada. Vallavalitsus otsustas viite RMK matkarajale sellisel kujul arengukavast välja jätta, samas täiendada seletuskirja viitega Muhu seikluspargi territooriumile rajatud õppe- ja loodusrajale kui ainsale viidastatud ja hooldatud matkarajale Muhu vallas.

I.A. esitas samuti ettepanekud Kesselaidu puudutava sõnastuse täiendamiseks, et see oleks keeleliselt ja sisuliselt arusaadavam. Vallavalitsus nõustus ettepanekutega.

Samuti tegi ta ettepaneku, et kuna nii Kesselaiu kui Viirelaiu puhul on peamiseks ühenduspunktiks Virtsu sadam, tuleks arengukavas ette näha ka selle rekonstrueerimist. Vallavalitsus nõustus, et seletuskirja täiendatakse järgmiselt: „Mandri ja laidude vahelise liikluse parendamiseks leida võimalus Virtsu jahisadama rekonstrueerimiseks, kuna tegu on Kesselaiu ja Viirelaiu elanike jaoks peamise ühenduspunktiga esmatarbetenuste kättesaamisel ja laidude teenindamisel.“

Meelis Mereäär: Kas Muhu valla arengukavas saab näha ette Virtsu sadama remontimist?

Annika Auväärt: Arengukavas on palju viiteid tegevustele, millega vald ise ei saa tegeleda, kuid millele saame tähelepanu juhtida, kuna need on valla elanikele vajalikud.

Raido Liitmäe: See ei tähenda, et me peaks ise selle rekonstrueerimisse panustama, aga tegemist on laidude jaoks olulise ühenduspunktiga.

Meelis Mereäär: Kas arengukavas oli ka Muhu ja Kesse vahelise ühenduse parendamine sees?

Annika Auväärt: „Lahenduste leidmine toimiva ühenduse väljatöötamiseks mandri ja Muhuga“ on arengukava tegevuskavas sees (p. 4.1.).

I.A. tegi ka ettepaneku lisada arengukavasse kunagise RMK matkaraja taastamine ja koostöös kohaliku kogukonnaga võimaluste otsimine kunagise päevamärgi ümberehitamiseks vaatetorniks. Vaatetorn kuulub Veeteede Ametile. Seletuskirja täiendatakse.

Ettepanek tehti ka Virtsu sadama rekonstrueerimise lisamiseks tegevuskavasse. Vallavalitsuse seisukoht oli, et sadamat eraldi nimeliselt tegevuskavas välja ei tooda.

A.A. tegi ettepaneku lisada arengukava tegevuskavasse p. 3.16. Liiva külas uue ühisveevärgi puurkaevu rajamine. Praeguse puurkaevu sanitaarkaitsevöönd ei vasta nõuetele.

Raido Liitmäe: Samuti on puurkaevu tootlikkus piiri peal.

Annika Auväärt: Arengukavast oli välja jäänud ka katlamaja rekonstrueerimine, mis on väga vajalik Liiva arenguks (lisada p. 3.17.).

K.S. juhtis tähelepanu, et Koguva küla on riiklik mälestis, kus kaitse all on küla planeering kiviaedade, haljastuse ja teedega. Samas on probleemiks saare surmast tingitud puude kuivamine. Puude osas oleks vaja hinnata nende olukord ja teha hoolduskava. Vallavalitsus leidis, et haljastuse seisukorra hindamisel ja hoolduskavade koostamisel võiks olla ka Muinsuskaitseameti toetus. Samuti leiti, et antud temaatikat võiks arengukavas üldistada ja lisada tegevuskavasse tegevusena „Külades arengu kavandamiseks ja elukeskkonna parendamiseks uuringute ja arengukavade koostamine“.

Karlo Paat: Kesse ja Viire on arengukavas sees, aga Kõinastu kohta ei ole sõnagi, ometi on väga tihe side.

Annika Auväärt: Kõinastu jääb Saaremaa valla territooriumile.

Raido Liitmäe: Kõinastus ei ela muhulasi, Kesses aga küll. Samas koostöös endise Orissaare vallaga, on ka näiteks Kõinastule viivat teed parandatud.

Jaan Kesküla: Tegelikuses koostöö toimib. Teed on parandatud ja rajatud on parkla.

Meelis Mereäär: Koguva haljastuse sõnastus on veidi liiga lai.

Annika Auväärt: K.S. arvas, et Koguva küla probleemid võiks tuua Muuseumi käsitleva punkti all välja.

Inna Ligi: Koguva on erisus. Elanikel on raske, sest Muinsuskaitseamet seab nõuded, kuid ei suuda toetada.

Annika Auväärt: Initsiatiiv peaks tulema küla poolt.

Meelis Mereäär: Tegevuskavas oli üks punkt, kus olid sees mitmesugused looduskaitseelised tööd elukeskkonna säilitamiseks ja parendamiseks. Kas hoolduskavade koostamine sinna alla ei võiks minna?

Pille Tamm: Ettepanek lisada arengukava tegevuskava punkti 25.3. loetelusse lisaks olemasolevale ka „hoolduskavade koostamine...“.

Annika Auväärt: K.S. tegi ettepaneku, et Koguvas võiks õhukaablid asendada maakaablitega. Vallavalitsuse seisukoht oli, et elektrivarustuskindlust silmas pidades võiks see kõikides küldes nii olla. Täiendada tegevuskava elukeskkonna punkti 3 „Tehniline taristu toetab külade arengut“, lisades punkti 3.18. põhimõtte, et külade hoonestatud aladel asendada olemasolevad õhukaablid maakaablitega.

Meelis Mereäär: Hellamaaga seoses öeldi, et lähima paari aasta sees pole midagi plaanis, kuna tarbimine liiga väike.

Karlo Paat: Eriti kole on, kui vanade betoonpostide otsa on pandud uued jämedad kaablid. Maakaabli paigaldamine on kallid, aga see on lõpuks koostöö küsimus. Täiendus on väga õige.

Annika Auväärt: Sellega on tähtaegselt laekunud ettepanekud tutvustatud. Kas on täiendavaid ettepanekuid?

Rein Vaske: Ma ei jõudnud enne ettepanekuid teha. Üks oluline punkt on kliimasoojenemine. CO₂ kohta on arengukavas vaid katlamajaprojekt, kus on CO₂ neutraalsuse kohta vale väide. Kavas ei ole alternatiivenergia kasutuse kohta midagi. Muhus saaks seda edasi viia. Gotlandil Ölandil ja mujal on koostatud kriisiplaanid. Teematika võiks Muhu arengukavas ette võtta ja alternatiivenergeetika kasutuselevõtu lihtsamaks teha.

Annika Auväärt: Tegevuskavas on eesmärk sees.

Rein Vaske: Palju puid on langetatud ja lageraiet tehtud, samas puudub asendusistutus.

Raido Liitmäe: Teemale on mõeldud. Tahaksin täpsustada, et Liiva katlamaja on siiski CO₂ neutraalne.

Annika Auväärt: Metsaraie mahtudesse on vallal väga keerukas sekkuda. Vald saab metsamajandamisse sekkuda vaid läbi valla heakorraeeskirja, kus saaks paika panna mõned tingimused eelkõige avalike teede ja -kohtade läheduses metsa majandamisele.

Aadu Äkke: Kas olete mõelnud, millal hakkab peale lageraiet mets uuesti CO₂ siduma? Juba kümneaastane võsa seob rohkem CO₂ kui vana mädanev mets.

Rein Vaske: Riigi poolt tulevad peagi ettekirjutused. Olukord läheb iga-aastaselt hullemaks.

Annika Auväärt: Palju on siin igas inimeses endas kinni ja sõltub ka poliitikast.

Rein Vaske: Muhu võiks olla musternäidis. Elanikele võiks anda infot ja soosida alternatiivseid lahendusi.

Meelis Mereäär: See punkt on arengukavas olemas.

Annika Auväärt: Arengukava tegevuskava eesmärk 35 „Taastuenergia osakaal lõpptarbimises suureneb“ ja tegevus 35.1. „Üksikmajapidamistes ja ettevõtluses taastuenergialahenduste kasutamise populariseerimine“

Inna Ligi: Kas taastuenergia keskus võiks Muhus konverentsi teha?

Raido Liitmäe: Säästva Eesti Instituut korraldab 4. septembril Muhus konverentsi.

Rein Vaske: Teine teema on põhjavesi – paljudes kohtades on lõppenud või hakkab lõppema. Kas on mingi kava või idee selle kohta?

Annika Auväärt: Hetkel on läbivaatamisel Muhu valla ÜVK arendamise kava, mis kaudselt puudutab temaatikat. Muhu vallas ei ole kinnitatud põhjavee tarbevaru.

Raido Liitmäe: Hetkel on aktuaalsem põhjavee kvaliteedi katise. Õnneks on omapuhastite rajamine odavamaks läinud ja kaasa aitab siin ka hajaasustusprogramm.

Annika Auväärt: Üldplaneeringus on sees põhimõte, et võimalusel tuleks lahendada veevarustus mitme kinnistu peale ühiselt, mitte igaüks eraldi.

Kristjan Sisa: Vabandust, et jäin reageerimisega hiljaks. Ma ei hakka ettepanekuid kõiki ette lugema, teen lühikese kokkuvõtte. Visioon elada keskkonnas hästi, on mõistlik ja realistlik, aga küsimus on kuidas seda saavutada. Meid hakkavad mõjutama globaalsed protsessid. Oluline on inimeste harimine ja arendamine kohapeal. Minu ettepaneku sisu on, et Muhu vald peaks võtma enda peale vastutuse kujundada hariduselu vallas ja sisustama seda vastavalt eesmärkidele, mis on arengukavas juba üles seatud. Et väärtused oleks ka haridusasutustesse edasi kantud, toetaks koostööd, isiklikku arengut ja hoiakuid keskkonna ning pärandkultuuri suhtes.

Raido Liitmäe: Ehk saaksid teha konkreetse sõnastusettepaneku?

Annika Auväärt: Kas pead silmas konkreetselt hariduse ja noorsootöö valdkondlikku visiooni?

Kristjan Sisa: Isegi laiemalt. Näiteks ka ettevõtlusvaldkonda. Arengukavas nähakse ette ettevõtlusalade kasutuselevõttu, aga kui me kohapeal ei koolita, siis pole kedagi ka tulemas.

Annika Auväärt: Siin on küsimus, kas „kohapeal“ all mõeldakse Muhu valda, mis on pisut ebarealistlik kõikides valdkondades, või maakonda laiemalt. Varasemalt on arengukavas isegi ette nähtud ülikooli filiaalide rajamist Muhusse, aga praegu on riiklikul tasandil tendents pigem vastupidine. Nõustume, et on väga oluline, kui lähedal on võimalused, aga samas on tähtis ka info olemasolu ning selle kättesaadavus.

Jaan Kesküla: Oluline on motiveerida õppima ja ennast täiendama.

Kristjan Sisa: Väärtused peaks peegelduma meie haridusasutuste arengukavades sh huviharidus. Pakkuda noortele teadlik valik, et nad saaks oma andekust arendada. Hetkel arengukavades puudulik väärtuste osa, et oleks toodud välja, mis on meie jaoks oluline ning milliseid väärtusi me toetame.

Annika Auväärt: Haridusasutuste arengukavade täiendamiseks ja uue huvihariduse kava koostamisele on see sisend väga teretulnud.

Inna Ligi: Vaatasin arengukava pastoraadihoone võtmes. Seal on nüüd 5-6 aastat toimetatud ja tõenäoliselt teist sama palju läheb veel. Pastoraat on ilmselt ka tulevikus projektipõhine. Tihti on probleem omaosaluse puudumises. Kas saame siin vallale toetuda?

Raido Liitmäe: See on raske teema. Kui võimalust, siis aitame, aga vallal on palju kohustusi ja teiste arvelt ei saa. Nt koolimaja viimine tuleohutusnõuetele maksaks 150000€.

Annika Auväärt: Tegevuskavas on ette nähtud ka toetuste jagamise kordade ülevaatamine.

Karlo Paat: Kas arengukava esitatakse mõnele ametkonnale heakskiitmiseks?

Annika Auväärt: Ei, volikogu kinnitab.

Aadu Äkke: Ärme võta eeskujuna Lääne-Euroopa riikidest (sh Rootsi). Pean silmas eelkõige metsade majandamist.

Raido Liitmäe: Arengukava ei ole 11 aastaks fikseeritud, seda vaadatakse iga aasta üle ja kui tuleb häid ideid saab seda ka täiendada.

Meelis Mereäär: Milline on edasine ajakava?

Annika Auväärt: Vormistame arengukava ära ja viime vajalikud täiendused sisse. Seejärel esitame eeldatavasti augusti volikogule kinnitamise üle otsustamiseks.